

I. XEDAPEN OROKORRAK**ESTATUKO BURUZAGITZA**

16346 *8/2020 Legea, abenduaren 16koa, Nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait neurri urgente hartzen dituen.*

FELIPE VI.a

ESPAINIAKO ERREGEA

Honako hau ikusten eta ulertzen duten guztiei.

Jakizue: Gorte Nagusiek honako lege hau onetsi dutela eta nik berretsi egiten dudala:

HITZAURREA

I

Askotariko faktoreak batu dira eta inoiz ez bezalako krisira eraman dute nekazaritza-sektorea. Hortxe ditugu, besteak beste, klima-ezbeharrek eragindako kalte gero eta sarriagoak, bereziki azken hilabeteotan, non ia etenik gabe etorri baitira goi-geruzetako depresio askatuak eta Gloria ekaitza eta haren gisako fenomeno kaltegarriak; tirabira komertzialak; lehengaien kotizazioen hegakortasuna; nekazaritza eta abeltzaintzako inputen kostuen gorakada (esaterako, energiarena); produkziarako eskakizunen bultzada gero eta bortitzagoa, eta elikagaien kateko prezioak finkatzeko orekarik eza. Hala, bada, egoerak presaz esku hartzera behartzen ditu botere publikoak.

Bestalde, nekazaritza-sektorea oso kaltebera da, dituen ezaugarriak direla eta. Izan ere, sektore guztiz zatikatua da, geldikorra eta eskari oso zurrunkoa, produkzio galkorra duelako. Pixkanaka merkatuan egiturazko desoreka bat gertatu da, eta dagoeneko inoiz ez bezalako mailetara iritsi da. Ondorioz, produkzio-ehuna eta lanpostuak galtzen ari dira nekazaritzan.

Gure inguruko herrialdeetan ere beste horrenbeste gertatzen ari da. Egoera ikusita, Europako Batzordea eta Europako Parlamentua, zenbait komunikazioen bidez, egiazko arazoen azterketan eta identifikazioan sakonduz joan dira. Ekimen horiei guztiei Europako beste erakunde batzuk batu zaizkie, hala nola Lehiakortasuneko eta Nekazaritzako Ministroen Kontseilua eta Ekonomia eta Gizarte Komitea, eta agerian jarri dituzte arazoaren larritasuna eta hedadura globala. Azpimarratu dute beharrezkoa dela estatuak neurriak hartzea, eta azkenaldian nabarmen hedatu dute arau-esparrua, funtsezko apustua egin dute katea berriz orekatzearen alde, eta jarduteko tarte nabarmenki zabalagoa eskaini diete estatu kideei. Kontuan izan behar da agenteen kopurua eta tamaina aldatu egiten direla nekazaritzako produktuen eta elikagaien hornidura-katearen etapa batetik bestera. Batzuen eta besteen negoziatzeko ahalmenean dagoen aldeak –hau da, hornitzaileak eroslearekiko duen mendekotasun ekonomikoak– ekar dezake agente handienek merkataritzako jardunbide desleialak inposatzea agente txikienei.

Hala, nekazaritzako eta elikadurako produktuen hornidura-katearen barruan maiz gertatzen dira desoreka handiak nekazaritzako eta elikadurako produktuen hornitzaileen eta erosleen artean, negoziazio-ahalmenari dagokionez. Litekeena da negoziazio-ahalmenaren desoreka horiek merkataritzako jardunbide desleialak ekartzea, baldin eta tamaina eta botere handiagoko bazkide komertzialak bere onerako zenbait jardunbide edo kontratu-xedapen inposatzen saiatzen badira salmentako transakzioen inguruan. Izan daitezke, adibidez, merkataritzako jokabide onetatik urrun dauden praktikak, fede onaren eta bidezko tratua kontrakoak eta alde batek bere kabuz besteari inposatutakoak; edo gerta daitezke alde batek arrisku ekonomikoa neurririk eta justifikaziorik gabe uztea

bestearen gain; edo eskubideen eta betebeharren arteko desoreka handia inposatzea aldeetako bati.

Azaldutako guztiaren ondorioz, Gobernuak 5/2020 Errege Lege Dekretua onartu zuen (5/2020 Errege Lege Dekretua, otsailaren 25ekoa, nekazaritza eta elikadura gaitan zenbait presako neurri hartzen dituena). Errege lege-dekretu hori, Diputatuen Kongresuak baliozkotu ondoren, lege-proiektu gisa izapidetu da.

II

Azaldutako inguruabarrak direla eta, botere publikoek neurriak hartu behar dituzte nekazaritza-ustiategien errentagarritasuna hobetzeko. Azpimarratzekoak dira, berehalakotasunagatik, lehen sektoreko produkzioan ari diren askoren zailtasun izugarriak leunduko dituzten neurriak. Presako jarduketak dira eta inola ere ezin dira geroratu. Helburutzat daukate inork nekazaritza-ustiategia bertan behera utzi behar ez izatea eta ahal den neurrian zuzentasunez banatzea gizarte-kostuak, ingurumenekoak, lehiakortasunekoak eta jasagarritasunekoak, kostu horiek gehiago zamaten baitituzte lehen sektorean ahalegintzen ari diren operadoreak, eta, bereziki, katebegi babesgabeen eta kalteberenak. Neurri horiek nekazaritza-ustiategien iraupena eta egonkortasuna ahalbidetu beharko dituzte.

Horregatik, ondorio ukigarriak izango dituzten neurri zehatzen multzo sistematikoa bat jaso da lege honetan. Faktore kaltegarriak murriztu eta bizi-maila bermatuko duten neurriak dira, eta hobetu egingo dituzte negoziatzeko ahalmena, harremanen zuzentasuna eta kostu orokorren banaketa bidezkoa lehen sektorean.

Osagai nagusi gisa, arestian azaldutako arrazoiengatik geroraezintzat jotzen diren erregulazio-neurri puntualak soilik ezartzen dira elikagaien katearen esparruan. Aurrea hartzen dio Elikatze Katearen Funtzionamendua Hobetzeko Neurriei buruzko abuztuaren 2ko 12/2013 Legean egitekoa den erreforma sakonari. Erreforma egiten denean, araudi horretan txertatuko da Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2019ko apirilaren 17ko (EB) 2019/633 Zuzentaraua (nekazaritzako eta elikadurako produktuen hornidura-katean enpresen arteko harremanetan azaltzen diren merkataritzako jardunbide desleialei buruzkoa). Lehenbailehen ekingo zaio erreformari; eta parte-hartze publikoa bermatuko da; batez ere, elikagaien katean esku hartzen duten agente sozial guztien parte-hartzea, baita erakunde publiko eta pribatuena ere. Legeak funtzionatu badu ere, baditu osagai batzuk orain presako neurrien beharra dutenak erabat eraginkorrak izateko.

Botere publikoen jardunak bestelako abiapuntua hartu behar du beste azpisektore ekonomiko batzuen aldean. Horrela segurtatuko da funtzionamendu egokia, oinarritzat balio-katearen beharrezko bermea izango duena, operadore guztientzat jasagarria izan ahalgo dena eta kontsumitzaile eta erabiltzaileen posizioa ere hobetuko duena.

Elikagaien katearen esparruan hauxe da berrikuntza nagusia: operadore bakoitzak aurrekoari produktu baten truke ordainduko dion prezioa aurreko operadore horrek izan duen produkzio-kostuaren parekoa edo handiagoa izango da, halako eran non bermatuko baita balio erantsi gero eta handiago hori, ekintza publikoaren ardatz nagusietako bati eusten diona lehen sektorean, lagunduko baita sektore horren lehiakortasun orokorra handitzen balio erantsiaren bitartez eta, azken buruan, gizarte osoaren onerako izango baita. Halaber, kontsumitzaileari produktuaren azken salmenta egiten dion operadoreak ezin izango dio aurreko operadoreetako inori jasanarazi berak publikoarentzako prezioen arloan darabilen politika komertzialaren ondoriozko enpresa-arriskua.

Beste berrikuntza nagusi bat da produkzio-kostua kontratueta gutxieneko elementu gisara sartuko dela prezioan. Legearen jatorrizko testuak, prezioaren osaeran, faktore objektibo batzuk hartzen ditu kontuan, kontratuan berariaz ezarri behar direnak, egiazta daitezkeenak eta ezin manipulatu daitezkeenak; baina ez du berariaz ezartzen prezioa zehazteko funtsezkotzat jotzen den faktore bat: produkzio-kostua, hain zuzen.

Premisa horiek bete daitezen, nekazaritza-ustiategietarako kontuan hartu beharreko elementu batzuk zerrendatzen ditu arauak adibide gisa, hala nola haziak, ongariak, pestizidak, energia eta makineria, eta prezioa zehazterakoan objektibotasuna bermatzeko erabili ahalgo diren indizeetako batzuk ere bai, hala nola Nekazaritza, Arrantza eta

Elikadura Ministerioak argitaratutakoak. Neurri horrek sekulako garrantzia du, balio-katearen zirkulua ixtea ahalbidetzen baitu. Izan ere, merkatuko araei jarraituz prezioa askatasunez zehazteak bide ematen du borondate-eraketa librea eta eskaintzaren eta eskariaren autorregulazioa bateragarri izan daitezen egiazko produkzio-kostu horiek katearen hurrengo mailetan deuseztatuko ez direla bermatzearekin; gainera, prezioak kostu horiek estali beharko ditu, eta halaxe agertu beharko da kontratuan.

Puntu horretan xehetasun batzuk jaso dira, kostua zehazterakoan hura distorsionatuko luketen faktoreak sar ez daitezen; esaterako, halako faktoreak dira erreferentzia zirkularrak, hau da, operadorearen beraren edo beste operadore batzuen partaidetza duten prezioetatik lortzen direnak.

Bestalde, azpimarratzekoa da eskakizun berritzaile hau: legearen aplikazio-eremuaren barruan katean egiten diren sustapen-jarduerak betebeharren eta eskubideen esparru zuzen batean garatuko dira, eta betebeharrak eta eskubide horien artean hauek nabarmentzen dira: adostasuna eta ituntzeko askatasuna oinarri izatea –itunen gutxieneko edukiak ere ezartzen dira–; elkarren onura; eta operadore bakoitzaren inguruabarretara moldatzeko malgutasuna; ezin da produktuen prezioari eta irudiari buruz nahasteko bidea ematen duen sustapen-jarduerarik egin operadoreen artean, katean produktuen kalitateari edo balioari buruzko pertzepzioa kaskartu ez dadin, ekonomiarentzat eta gizartearentzat funtsezkoa den jarduera baten garrantzia gutxietsiz.

Azpimarratu behar da, neurri sektorial hori ordenamenduan ondo egokitze aldera, nekazaritzako elikagaien sektorean balio-katea beste ikuspuntu batetik babestera bideratutako neurria dela, eta ez dela kontsumitzaileentzat; izan ere, arau-aurreikuspen berritzaile hori argi bereizi behar da haren kalterik gabe aplikatuko diren beste arau sektorial batzuetatik. Bestalde, hura lehendik ere bazegoen jasorik *soft law* moduan Elikagaien Kontratuzako Merkataritzako Jardunbide Egokien Kodean.

Halaber, gai honi buruzko Europako egungo araudiaren eskakizunari aurrea hartuz, arau-hauste astunen eta oso astunen berri zabalduko da, arauak urratzeko asmoa kentzeko, baina baita zigortzeko ere, zeren ospe ona funtsezkoa baita sektorean, eta, Europako legegileak adierazten duen bezala, bidezkoa baita herritarrek jakitea zein operadorei ezarri dieten zehapena agintari eskudunek. Administrazioen eskubideen errespetu osoa bermatzeko eta konponbide neurritsua bilatzearen, arauak soilik administrazio-bidean irmo bihurtu diren zehapenei aplikatzen die publikitate hori, edo, administrazioarekiko auzi-errekurtsoa jarri bada, auzibidean irmo bihurtu direnei. Estatuko Administrazio Orokorra ezarritako zehapenen kasuan, publikitate hori Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioaren webgunearen bitartez gauzatuko da.

Bestalde, arauan jasotako aldaketa zehatz batek jarduera horien fiskalitateari eragiten dio sektorearentzat funtsezko garrantzia duen elementu oso sentikor batean.

Gazteak nekazaritzan has daitezen ematen den laguntzaren egungo tratamendu fiskalak kezka orokorra eragin du, beraren denbora-egozpena dela eta. Laguntza hori lehen sektorea eraberritzeko politikaren ildo nagusietakoa da, eta NPE Nekazaritza Politika Erkide berriaren ardatz ere izango da. Gazteak nekazaritzan has daitezen Landa Garapenerako Esparru Nazionalean ematen diren dirulaguntzen kalifikazio fiskala aldatu izanaren ondorioz, nekazarietako batzuek zailago dute laguntza horiek eskuratzea. Horrela, indarra kendu zaio neurri horri, produkzioa eraberritzeko prozesuan hain funtsezkoa izan arren. 2007-2013ko aldirako Esparru Nazionalean, nekazari gazteen instalaziorako laguntzak aurreikusten ziren, inbertsioetarako eta instalazio-gastuetarako neurri gisara, baina, 2014-2020ko aldirako Esparru Nazionalean, enpresa-plan bat garatu behar da laguntzak jaso ahal izateko. Horrenbestez, zergei begira, dagoeneko ez dira kapitaleko dirulaguntzak, errentarako laguntza moduan ematen diren dirulaguntza arruntak baino, eta hartzaileak hasieran ordaindu behar du zerga osoa, ezin baitu zerga zatika ordaindu lau urtean, laguntza jasotzen ari den bitartean.

Hori dela eta, askotan zerga likidatzen da oraindik jaso ez den laguntza batengatik, eta horrek atzera eragin diezaike, hain zuzen ere, neurri horren bitartez belaunaldi-erreleboaren alde egin nahi dutenei. Hala, bada, egokitu egiten da pertsona fisikoen errentaren gaineko zergaren (PFEZ) araudia, zerga hainbat ekitalditan zehar zatituta

ordaindu ahal izan dadin kasu horretan ere, antzeko beste kasu batzuetan dagoeneko egiten den bezala. Erreforma horrek garrantzi handia du eta sektorearen betiko eskakizun bati erantzuten dio. Izan ere, gazteen sarrera lehen sektorea eraberritzeko politikaren funtsezko ildoetako da, eta NPE berriaren ardatzetakoa. Oso eragin handia izango du, eta, hala ere, ez dio batera kosturik sortuko altxor publikoari, aukera ematen baitu zerga urteetan zehar ordaintzen joateko laguntzak gauzatu ahala; horrela, diru-sarrera publikoan amaierako zenbatekoa, txikitu gabe, egokitu egiten zaio laguntza jasotzen den epeari.

Gainera, lege honek enpleguaren arloko neurri garrantzitsuak ezartzen ditu nekazaritzan, jarduera-esparru horretako lan-merkatuaren inguruabar bereziei aurre egin ahal izateko modukoak.

Herraldeko produkzio-egituraren aldaketa gero eta bortitzagoek jardueraren murrizketa ekarri dute, eta horren eragina nozitu duten behin-behineko langileak babesteko neurriak ezarri nahi dira. Beste alde batetik, nekazaritzako enpresaburuei laguntzeko neurriak ere behar dira, errentagarritasun-galeraren ondorioek ez dezaten eragin nekazaritzako enplegua eta ustategien jasangarritasun finantzarioa gero eta azkarrago galtzea.

Langabeen babesari dagokionez, arau honetan gizarte-neurri bat ezartzen da Andaluziako eta Extremadurako autonomia-erkidegoetan bizi eta askotariko inguruabarren ondorioz lan-murrizketak izan dituzten nekazaritzako behin-behineko langileentzat: hogei lanegun baino ez dituzte behar urtarilaren 10eko 5/1997 Errege Dekretuak (Gizarte Segurantzako Nekazaritzako Erregimen Bereziko behin-behineko langileentzako langabezia-saria arautzen duenak) ezartzen duen langabeziako sorospena eta apirilaren 11ko 426/2003 Errege Dekretuak arautzen duen nekazaritza-errenta jaso ahal izateko. Horrela, deskribatutako egoerak langile talde kaltebera horren gizarte-babesean eragin dituen ondorio txarrak arinduko dira.

Salbuespenezko neurria da, eta justifikatuta dago, zeren, nekazaritza-sektoreari eragiten dioten inguruabarrez gainera, Andaluziako eta Extremadurako autonomia-erkidegoen kasuan egiaztatu baita, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak emandako datuen arabera, olibadietako produkzioa nabarmen jaitsi dela. Estatu Batuek sektoreari ezarritako aduana-zergek sortu dituzten zailtasunei gehituta, horrek autonomia-erkidego horietan murriztu egin du nekazaritzako behin-behineko langileentzako enplegua. Baldintzak betetzat jotzen dira, beraz, urtarilaren 10eko 5/1997 Errege Dekretuan arautzen den langabezia-sorospena eta apirilaren 11ko 426/2003 Errege Dekretuan arautzen den nekazaritza-errenta jasotzeko behar den gutxieneko lanegun kopuruaren murrizketa arautzeko.

Gainera, nekazaritzako behin-behineko langileen aldi baterako kontratuak kontratu mugagabe bihurtzeko neurria berreskuratzen da 2020. urterako. Neurri horrek barruan hartzen ditu aldizkako langile finkoak ere, eta martxoaren 8ko 8/2019 Errege Lege Dekretuaren 7. artikuluan ezarri zen (errege lege-dekretu horrek gizarte-babeserako eta lanaldian lan-prekaritatearen kontra borrokatzeko presako neurriak ezarri zituen). Era horretara, Gizarte Segurantzako Araubide Orokorreko Nekazaritzako Besteren Konturako Langileentzako Sistema Bereziko langileen aldi baterako kontratuak (aldizkako langile finkoenak barne) mugagabe bihurtzen dituzten enpresek berehala hobaria edukiko dute kontingentzia arruntei dagozkien enpresa-kuotetan; hobariaren zenbatekoa langilearen sailkapenaren eta kotizazio-modalitatearen araberkoa da (hilekoa edo lanegun errealetakoa izan daiteke kotizazio-modalitatea). Gainera, generoen arteko aldea txikitzeko neurriak aplikatu nahian, hobariaren zenbatekoa handiagoa izango da emakume baten kontratua mugagabe bihurtzen denean. Pizgarri horren bidez, sektorean kontratu iraunkorrak sinatzea sustatu nahi da, prekaritatea murrizteko, aspaldion gizartearentzat jasanezinak diren mailetara iritsi baita, eta enpleguaren iraunkortasuna gure lan-arloko antolamenduaren printzipio gidaria izan dadin.

Azkenik, aldatu egiten da Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailletza Sistema antolatzen duen uztailaren 21eko 23/2015 Legearen 19 artikulua (1.a) apartatua, lege horren jarduketa-eremua zedarrizten duena. Letra horrek ez ditu Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailetzaren jarduketa-eremuan sartzen lantokietatik edo lan egiten den lekuetatik kanpo kokatuta dauden bizitokiak eta atseden hartzeko lokalak.

Albora utzita enpresak behartuta dauden ala ez horrelako lekuak langileen eskura jartzera (dela hitzarmenez, dela kontratuz, dela legez), behin bizitoki horiek langileen eskura jartzen direnean lan-harremanaren osagai bihurtzen dira, eta ezinbestez bete behar dituzte higiene-, osasungarritasun- eta bizigarritasun-baldintza egokiak, azaroaren 8ko 31/1995 Legeak (lan-arriskuen prebentzioari buruzkoak) 14.2 artikuluan enpresaburuari ezartzen dion langileak babesteko betebeharraren arabera.

Halaber, langileak euren jatorrizko herrialdean kontratatzeko kudeaketa kolektiboa arautzen duen urteroko aginduak (2020. urterako, abenduaren 23ko TMS/1277/2019 Aginduak) enpresaburuari betebehar hau ezartzen dio, besteak beste: «lan-kontratua indarrean dagoen bitartean langileari bizitoki egokia eskaintzea, araudi indardunean ezarritako baldintzak betetzen dituen; beti egon behar dira bermatuta bizitokiaren bizigarritasuna eta higiene egokia». Aginduak berak, gainera, sasoiko eta kanpainako bizitokiak bete beharreko gutxieneko baldintzak ezartzen ditu nekazaritza-sektorearentzat berariaz, IX. eranskinean.

Hori guztia dela eta, Lan-arriskuen Prebentzioari buruzko azaroaren 8ko 31/1995 Legearen 9. artikuluan eta Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailtza Sistema antolatzen duen Legearen 1.2 eta 12. artikuluetan ezarritakoari jarraituz, Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailtzaren jarduketa-eremuan sartu behar dira langileen bizitoki, ostataleku edo laneko atsedendietarako egonleku izan daitezkeen lokalak, etxebizitzak edo atondutako bestelako lekuak, nahiz eta ez egon kokatuta langileek lanean diharduten enpresan, lan-zentroan edo lantokian bertan, baldin eta enpresaburuak halako lekuren bat langileen eskura jartzen badu lege-arau, hitzarmen kolektibo edo lan-kontratu batean ezarritako betebeharra betetzeko. Izan ere, Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailtzaren egitekoa da, zerbitzu publikoa den aldetik, lan-arloko legezko eta hitzarmenezko arauak –laneko segurtasunari eta osasunari buruzkoak barne– zaindu eta betearaztea. Espainiako Konstituzioaren 18.2 artikulua eta uztailaren 21eko 23/2015 Legearen 13.1 artikulua aplikatuta, gainera, ikuskatzailtzaren jarduketa-eremu berri horiek langileen bizileku direnean, haietan ere beharrezkoa izango da langilearen berariazko adostasuna, edo, horrelakorik ezean, baimen judizial egokia.

III

Horregatik guztiagatik, lege hau premiaren, eraginkortasunaren, proportzionaltasunaren eta segurtasun juridikoaren printzipioei jarraituz ematen da, Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legeak 129. artikuluan agintzen duen bezala. Halaber, proportzionala eta gardena da, zeren aldaketa hau bateragarria baita elikagaien katea dela-eta gure ordenamenduan etorkizunean txertatzekoa den zuzentarauaren edukiarekin; gainera, gutxieneko aldaketa denez, hala behar duten elementuei bakarrik gehitzen die interes publikoa babesteko egokitzat jotzen den eduki osagarria; eta segurtasun juridikoaren printzipioa bermatuta dago, neurri sorta egoki txertatzen dela segurtatzen baita. Azkenik, efizientziaren printzipioa ere betetzat jotzen da, ez baita ezartzen ezinbestekoa ez den administrazio-karga berririk gaur egungo erregulazioarekin erkatuta.

IV

Lege hau babesten duten eskumen-tituluei dagokienez, lehenengo artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1.13 artikuluan xedatutakoaren babesean ematen da; artikulua horrek jarduera ekonomikoaren plangintza orokorraren oinarrien eta koordinazioaren gaineko eskumena esleitzen dio Estatuari. Horretatik kanpo geratzen dira lehenengotik hirugarrenera bitarteko aldaketak –II. tituluari dagozkionak– eta lege honen xedapen iragankor bakarra; horiek guztiak 149.1 artikuluan 6. eta 8. arauen babesean ematen dira, zeinek Estuari eskumen eskusiboa ematen baitiote merkataritzako legeriaren eta legeria zibilaren arloetan.

Bigarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 14. arauak xedatzen duenaren babesean ematen da; arau horrek Estuari eskumen eskusiboa ematen dio Ogasun Nagusiaren arloan.

Hirugarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 17. arauan jasotako gaikuntzaren babesean ematen da. Arau horrek Gizarte Segurantzaren oinarritzko legeriaren eta araubide ekonomikoaren alorreko eskumena esleitzen dio Estatuari, ezertan eragotzi gabe haren zerbitzuak autonomia-erkidegoek betearaztea.

Laugarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 7. arauan jasotako gaikuntzaren babesean ematen da. Arau horrek Estatuari eskumen eskusiboa esleitzen dio lan-legeriaren arloan, ezertan eragotzi gabe hura autonomia-erkidegoetako organoek betearaztea.

Bosgarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 7. eta 17. arauen babesean ematen da; horien bitartez eskumen hauek esleitzen zaizkio Estatuari: lan-legeriaren alorreko eskumen eskusiboa, ezertan eragotzi gabe hura autonomia-erkidegoetako organoek betearaztea, eta Gizarte Segurantzaren oinarritzko legeriaren eta araubide ekonomikoaren alorreko eskumena, ezertan eragotzi gabe haren zerbitzuak autonomia-erkidegoek betearaztea.

Lehenengo artikulua. *Abuztuaren 2ko 12/2013 Legea aldatzea, elikatzeko-katearen funtzionamendua hobetzeko neurriei buruzkoa.*

Hona nola aldatzen den abuztuaren 2ko 12/2013 Legea, elikatzeko-katearen funtzionamendua hobetzeko neurriei buruzkoa:

Bat. Honela idatzita geratzen da 9. artikulua 1. apartatuko c) letra, eta apartatu horri j) letra gehitzen zaio:

«c) Elikagai-kontratuaren prezioa, ordainketa guztiak berariaz adierazita, aplikatu daitezkeen deskontuak barne. Zenbateko finkoa edo aldakorra zehaztu ahal izango da. Zenbateko aldakorraren kasuan, faktore objektibo eta egiaztagarrien arabera baino ez da zehaztuko. Ez dira manipulatzeko moduko faktoreak izango, eta kontratuan berariaz ezarritakoak izango dira. Inoiz ere ez da erabiliko operadorearen beraren edo beste operadore batzuen partaidetza duten prezioei erreferentzia egiten dien faktorerik. Erabili daitezkeen faktoreak hauek dira, esate baterako: merkatuaren egoeraren bilakaera, entregatutako kopurua eta produktuaren kalitatea edo osaera. Betiere, faktoreetako bat izango da kontratuaren objektu den produktuaren benetako ekoizpen-kostua. Kostu hori kalkulatzeko, kontuan hartuko dira operadoreak berak izan dituen ekoizpen-kostuak, bere gain hartu dituenak edo antzekoak. Nekazaritza-ustategien kasuan, kontuan hartuko dira honako faktore hauek, besteak beste: haziak eta mintegiko landareak, ongarriak, pestizidak, erregaiak eta energia, makineria, konponketak, ureztatze-kostuak, abereentzako janariak, albaitaritzako gastuak, kontratatutako lanak eta langileen soldadak. Faktore objektibotzat joko dira faktore inpartzialak, alderdiekiko loturarik gabe finkatuak eta kontsulta publikoko datuetan oinarrituak. Nekazaritza-ustategien kasuan, halakotzat joko dira, esaterako, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak ustategien benetako kostuei buruz argitaratutako datuak.»

«j) Berariazko adierazpena, honako hau dioena: nekazaritza, abeltzaintza, arrantza edo basogintzako ekoizle primarioak edo horien elkarte batek lehenengo eroslearekin itundutako prezioak benetako ekoizpen-kostua estaltzen duela.»

Bi. 12 bis artikulua gehitzen da; hona testua:

«12 bis artikulua. *Sustapen-jarduerak.*

Lege honen aplikazio-eremuan:

1. Sustapenak abiatzean eta garatzean printzipio hauek hartuko dira oinarritzat:
  - a) adostasuna eta ituntzeko askatasuna;
  - b) elkarren onura; eta
  - c) operadore bakoitzaren inguruabarretara moldatzeko malgutasuna.

2. Sustapen komertzialei buruzko itunak beren hartan eta beren osoan errespetatuko dira. Ituna egin ahal izateko, bi alderdiek berariaz adierazi beharko dute ados daudela. Itunean jasoko dira sustapenaren ezaugarriak: epeak (hasiera eta amaiera-datak), lagapen-prezioak, bolumenak eta intereseko gainerako kontuak, bai eta sustapenaren prozedurari, motari, garapenari, estaldura geografikoari eta emaitzaren ebaluazioari dagozkien alderdiak ere.

3. Ez da egingo produktuen prezioari edo irudiari buruz nahasteko bidea eman dezakeen sustapen-jarduerarik, ezta katean produktuen kalitatearen edo balioaren pertzepzioa kaskartu dezakeen sustapen-jarduerarik ere.»

Hiru. 12 ter artikulua gehitzen da; hona edukia:

«12 ter artikulua. *Balio-suntsiketa katean.*

Elikagaien katean balio-suntsiketarik gerta ez dadin, kateko operadore bakoitzak aurrekoari produktu baten truke ordainduko dion prezioa aurreko operadore horrek izan duen edo bere gain hartu duen benetako produkzio-kostuaren parekoa edo handiagoa izango da. Hori egiaztatzeko, zuzenbidean onartutako frogabideak erabiliko dira.

Kontsumitzaileari produktuaren azken salmenta egiten dion operadoreak inola ere ezin izango dio aurreko operadoreetako inori jasanarazi berak publikoarentzako prezioen arloan darabilen politika komertzialaren ondoriozko enpresa-arriskua.»

Lau. Aldatu egiten da 23. artikulua, eta honela geratzen da:

1. 23.1.a) artikulua edukirik gabe geratzen da.
2. Honela idatzita geratzen dira 23.1 artikuluko b) eta e) letrak:

«b) Elikagai-kontratuetan gutxienez jaso beharrekoak ez jasotzea, 2. apartatuan sartzeko modukoak diren jokabideen kalterik gabe.»

«e) Alderdiek berariaz hitzartu ez dituzten aldaketak egitea kontratuaren baldintzetan, 2. apartatuan sartzeko modukoak diren jokabideen kalterik gabe.»

3. Paragrafo bat eransten zaio 23.2 artikuluari; honela dio:

«Arau-hauste astuna izango da, halaber, lege honetan aipatzen diren elikagai-kontratuak idatziz ez formalizatzea; 9.1.c) artikuluan jasotako prezioa elikagai-kontratuan ez jartzea; kontratuan jarritako prezioaren aldaketak egitea alderdiek berariaz hala itundu gabe; elikagai-katean balioa suntsitzea, 12 ter artikulurekin bat, eta produktuen prezioari eta irudiari buruz nahasteko bidea eman dezaketen sustapen-jarduerak egitea, 12 bis artikulurekin bat.»

4. Artikulu honetako 1. apartatuaren b) letran eta 2. apartatuaren hirugarren paragrafoaren lehen bi tartekietan –elikagai-kontratuak idatziz ez formalizatzeari eta 9.1.c) artikuluan jasotako prezioa elikagai-kontratuan ez jartzeari buruzkoak– tipifikatutako arau-hausteen egiletzat joko dira, kontrakorik frogatu ezean, ETE ez diren operadoreak, nekazaritza, abeltzaintza, arrantza edo basogintzako ekoizle primarioak edo horien elkarrekin ez direnak eta harremanean beste operadorea ekonomikoki beren menpe daukaten operadoreak, horietako edozeinek ETE diren operadoreekin edo ekoizle primario edo horien elkarrekin direnekin edo ekonomikoki mendekotasun-egoeran dagoen operadoreekin harremanak dituenen.

Bost. 24.2 artikulua edukirik gabe geratu da.

Sei. 24 bis artikulua gehitzen da; hona testua:

«24 bis artikulua. *Elikagai-kontratazioaren arloko ebazpen zehatzaileak argitaratzea.*

1. Zehapenak ezartzeko eskumena duen administrazio publikoak aldi behin argitara emango ditu elikagai-kontratazioaren arloko arau-hauste astunengatik eta

oso astunengatik zehapenak ezartzeko emandako ebazpenak, behin irmo bihurtzen direnean administrazio-bidean, edo, administrazioarekiko auzi-errekurtsua jarri bada, auzibidean. Estatuko Administrazio Orokorrak ezarritako zehapenen kasuan, publikitate hori Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioaren webgunearen bitartez gauzatu da.

2. Gardentasunari, informazio publikoa eskuratzeko bideari eta gobernu onari buruzko abenduaren 9ko 19/2013 Legearen I. tituluak arautzen dituen publikitate aktiboa eta informazio publikorako irispidea, bai eta legeria autonomikoak ezartzen dituen publikitate aktiborako betebeharrak ere, 19/2013 Legearen 5.3 eta 15. artikuluetan eta Datu Pertsonalak Babesteko eta Eskubide Digitalak Bermatzeko abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoan xedatutakoaren mendean egongo dira, informazioak datu pertsonalak dituenen.»

Zazpi. Bosgarren xedapen gehigarriari paragrafo bat eransten zaio; honela dio:

«Nolanahi ere, sektore horri aplikatzekoak izango dira lege honen 9.1.c) eta j) artikuluan eta 12 ter artikuluan jasotako beharkizunak.»

Bigarren artikulua. *35/2006 Legea aldatzea, azaroaren 28koa, pertsona fisikoen errentaren gaineko zergarena eta partez aldatzen dituen sozietateen gaineko zerga, ez-egoiliarren errentaren gaineko zerga eta ondarearen gaineko zerga.*

Azaroaren 28ko 35/2006 Legea aldatzen da, pertsona fisikoen errentaren gaineko zergarena eta partez aldatzen dituen sozietateen gaineko zerga, ez-egoiliarren errentaren gaineko zerga eta ondarearen gaineko zerga. Hona aldaketak:

Bat. Honela idatzita geratzen da 14. artikuluan 1. apartatuaren b) letra:

«b) Jarduera ekonomikoen etekinak sozietateen gaineko zergaren araudian xedatutako moduan egotziko dira, erregelamenduz zer berezitasun ezartzen diren albora utzi gabe.

Hala ere, nekazari gazteen lehenengo instalaziorako laguntza publikoak, Espainiako Landa Garapenerako Esparru Nazionalean aurreikusitakoak, lau zatitan egotzi ahal izango dira: laurden bat jasotzen diren zergaldian eta laurden bana hurrengo hiruretan.»

Bi. 14. artikuluan 2. apartatuan, c) letra aldatu egiten da eta l) letra gehitzen da; hona:

«c) Laguntza publikoen ondoriozko ondare-irabaziak kobratzen diren zergaldiari egotziko zaizkio, ezertan galarazi gabe apartatu honetako g), i), j) eta l) letretan jasotako aukerak.»

«l) Espainiako Landa Garapenerako Esparru Nazionalean nekazari gazteen lehenengo instalaziorako aurreikusten diren laguntza publikoak, nekazaritzako sozietate-enpresen kapitaleko partaidetza eskuratzeko erabiltzen badira, lau zatitan egotzi ahal izango dira: laurden bat jasotzen diren zergaldian eta laurden bana hurrengo hiruretan.»

Hirugarren artikulua. *Andaluziako eta Extremadurako autonomia-erkidegoetan bizi diren nekazaritzako behin-behineko langileek langabeziako sorospena edo nekazaritzako errenta jaso ahal izateko gutxienez kotizatu beharreko lanegun errealean kopurua murriztea.*

1. Nekazaritzako besteren konturako behin-behineko langileek, baldin eta nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait presako neurri hartzen dituen otsailaren 25eko 5/2020 Errege Lege Dekretua indarrean jartzen denean Gizarte Segurantzako Besteren Konturako Nekazaritzako Langileen Araubide Berezian badaude eta egun horretan Andaluziako edo Extremadurako autonomia-erkidegoan bizi badira, urtarrilaren 10eko 5/1997 Errege

Dekretuak arautzen duen langabezia-sorospena jaso ahal izango dute, edo apirilaren 11ko 426/2003 Errege Dekretuak arautzen duen nekazaritza-errenta, nahiz eta Gizarte Segurantzako araubide horretan ez eduki beteta errege-dekretu horietako 2.1.c) artikuluan edo 2.1.d) artikuluan hurrenez hurren eskatzen den lanegun erreal kotizatuen gutxieneko kopurua. Horiek jasotzeko, baina, langabeziaren aurreko hamabi hil naturaletan araubide berezi horretan gutxienez 20 lanegun erreal eduki behar dituzte kotizatuta, eta gainerako baldintzak bete behar dituzte, hau da, Gizarte Segurantzaren Lege Orokorren testu bateginaren 288. artikuluan ezarritako baldintzak (testu hori urriaren 30eko 8/2015 Legegintzako Errege Dekretuak onartu zuen) eta arestian aipatutako errege-dekretuetan ezarritakoak.

2. Artikulu honen 1. apartatuan ezartzen dena aplikatzen denean, 35 lanegun erreal joko dira kotizatutzat honako hauetan xedatzen denaren ondorioetarako:

- a) Urtarrilaren 10eko 5/1997 Errege Dekretua, 5.1.a) artikulua.
- b) Apirilaren 11ko 426/2003 Errege Dekretua, 4.1 eta 5.1.a) artikulua.

3. Nekazaritza eta elikadura gaitan zenbait presako neurri hartzen dituen otsailaren 25eko 5/2020 Errege Lege Dekretua indarrean jarri eta gero aurkezten diren eskabideetan, artikulu honen 1. apartatuan adierazitako lurralde-esparruan, hau hartu beharko da kontuan:

a) Urtarrilaren 10eko 5/1997 Errege Dekretuak lehenengo xedapen iragankorrean ezartzen duena aplikatzeko, 20 lanegun erreal kotizatu beharko dira gutxienez, xedapen horretan ezartzen denarekin bat etorritik.

b) Urtarrilaren 10eko 5/1997 Errege Dekretuak bigarren xedapen iragankorrean ezartzen duena aplikatzeko, 20 lanegun edo gehiago kotizatu direla frogatzen bada, 35 lanegun joko dira kotizatutzat.

Laugarren artikulua. *Nekazaritzako langileen behin-behineko kontratuak kontratu mugagabe edo aldizkako kontratu finko bihurtzea.*

1. Besteren kontura lan egiten duten nekazarietzako sistema berezian (Gizarte Segurantzaren Araubide Orokorrean ezartzen den horretan) dauden langileei lana ematen dieten enpresek 2021eko urtarrilaren 1a baino lehen aldatzen badituzte langile horiekin sinatu diren aldi baterako kontratuak (aldizkako kontratu finkoak barne), noiz sinatu ziren alde batera utzita, eta kontratu mugagabe bihurtzen badituzte, enpresa horiek hobari hauek jaso ahal izango dituzte, Gizarte Segurantzaren kontingentzia arrunten ziozko enpresentzako kuotan, kontratua mugagabe bihurtu ondoko bi urteetan:

a) 1. kotizazio-taldeko langile baten kontratua aldatzen bada, kotizazioa hileka egiten bada eta hileko kotizazio-oinarria 1.800 euro baino gutxiago bada, hobaria 40 euro izango da hilean (480 euro urtean). Langilea emakumea izanez gero, hobaria 53,33 euro izango da hilean (640 euro urtean).

b) 1. kotizazio-taldeko langile baten kontratua aldatzen bada, langileak benetan lan egindako lanegunengatik kotizatzen badu eta eguneko kotizazio-oinarria 81 euro baino gutxiago bada, hobaria 2 euro izango da egunean. Langilea emakumea izanez gero, hobaria 2,66 euro izango da egunean.

c) 2. eta 11. kotizazio-taldeen arteko batean dagoen langile baten kontratua aldatzen bada eta langilearen hileko kotizazio-oinarria 1.800 eurotik beherakoa bada, edo eguneko 81,82 eurotik beherakoa, hobaria kontingentzia arrunten kuota hilean gehienez 4,63 euro izateko edo benetan lan egindako lanegun bakoitzeko 4,30 euro izateko behar den bestekoa izango da. Langilea emakumea izanez gero, hobaria kontingentzia arrunten kuota hilean gehienez 63,09 euro izateko edo benetan lan egindako lanegun bakoitzeko 2,87 euro izateko behar den bestekoa izango da.

2. 1. apartatuan arautzen diren hobariak ez dira aplikatuko langileak lana duela aldi baterako ezintasuna, haurdunaldiko arriskua edo edoskiardi naturaleko arriskua gertatzen denean, ez eta adingabea jaio eta zaindu beharra gertatzen denean ere. Egoera horiek

abenduaren 28ko 28/2018 Errege Lege Dekretuak arautzen ditu, 5.7 artikuluan, martxoaren 8ko 8/2019 Errege Lege Dekretuaren 5. artikulua hura berridatzi duen bezala (errege lege-dekretu horrek gizarte-babeserako eta lanaldian lan-prekaritatearen kontra borrokatzeko presako neurriak ezartzen ditu).

3. Pizgarri hau aplikatu ahal izateko, enpresak gutxienez hiru urtez eduki beharko du langilea kontrataturik, kontratua mugagabe bihurtzen den egunetik zenbatzen hasita. Betebehar hori bete ezean, pizgarria itzuli beharko da.

Aurreko betebeharra (enplegu-mailari eutsi beharra) ez da urratuzat joko lan-kontratua arrazoi objektiboengatik edo diziplinazko kaleratzeagatik azkentzen bada (batera zein bestera, kaleratzea bidezkoztat jo behar da), eta kargua uzteagatik, heriotzagatik, erretiroagatik, ezintasun iraunkor oso edo absolutuagatik edo baliaezintasun handiagatik azkentzen bada ere ez.

4. Xedapen honetan arautzen ez den guztiari Hazkundera eta Enplegua Hobetzeko abenduaren 29ko 43/2006 Legeak I. kapituluaren I. atalean ezartzen duena aplikatuko zaio, 2.7 artikulukoa izan ezik.

Bosgarren artikulua. *Uztailaren 21eko 23/2015 Legea aldatzea, Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailtza Sistema antolatzen duena.*

Laneko eta Gizarte Segurantzako Ikuskatzailtza Sistema antolatzen duen uztailaren 21eko 23/2015 Legearen 19. artikuluen 1. apartatuko a) letra honela idatzita geratuko da:

«a) Enpresetan, lantokietan eta oro har lan-prestazioa gauzatzen den tokietan, baita administrazio publikoek edo haien mendeko edo haiekin lotutako nortasun juridikoa duten zuzenbide publikoko erakundeek zuzenean arautu edo kudeatzen dituztenean ere; azken kasu horretan, administrazio publikoetan jarduketa hori arautzen duen araudia bete beharko da. Laneko Ikuskatzailtza jarduketaren eremuan daude, halaber, langileen bizitoki, ostataleku edo laneko atsedendietarako egonleku izan daitezkeen lokalak, etxebizitzak edo atondutako bestelako lekuak, nahiz eta ez egon kokatuta langileek lanean diharduten enpresan, lan-zentroan edo lantokian bertan, baldin eta enpresaburuak halako lekuren bat langileen eskura jartzen badu lege-arau, hitzarmen kolektibo edo lan-kontratu batean ezarritako betebeharra betetzeko.»

Xedapen gehigarri bakarra. *Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioaren txostena.*

Nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait presako neurri hartzen dituen otsailaren 25eko 5/2020 Errege Lege Dekretua indarrean jarri eta handik urtebetera, Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak txostena aurkeztuko dio Ekonomia Gaietarako Gobernuaren Ordezko Batzordeari. Bertan aztertuko da zer emaitza ekarri dituen 5/2020 Errege Lege Dekretuan jasotako neurrien aplikazioak. Zehazki, txosten horrek azalduko du nola eragin dieten neurri horiek Espainiako nekazaritzako elikagaien sektoreari eta kontsumitzaileei, kontuan izanik nolako eboluzioa izan duten nekazaritzako elikagaien prezioak finkatzeko sistemak eta produktu horien azken prezioek.

Xedapen iragankor bakarra. *Aurretik indarrean ziren kontratuak.*

Nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait presako neurri hartzen dituen otsailaren 25eko 5/2020 Errege Lege Dekretua indarrean jartzen denerako indarrean dauden elikagai-kontratuak –horien luzapenak eta nobazioak barne– baliozkoak izango dira aurrerantzean ere, baina arau honetan xedatutakoarekin bat ez datorren guztia egokitu beharko dute sei hilabeteko epean, berau indarrean jartzen denetik hasita.

Xedapen indargabetzaile bakarra.

Indargabetu egiten da 5/2020 Errege Lege Dekretua, otsailaren 25ekoa, nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait presako neurri hartzen dituena.

Azken xedapenetako lehenena. *Eskumen-tituluak.*

Lehenengo artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1.13 artikuluan xedatutakoaren babesean ematen da; artikulua horrek jarduera ekonomikoaren plangintza orokorraren oinarrien eta koordinazioaren gaineko eskumena esleitzen dio Estatuari. Horretatik kanpo geratzen dira lehenengotik hirugarrenera bitarteko aldaketak –II. tituluari dagozkionak– eta lege honen xedapen iragankor bakarra; horiek guztiak 149.1 artikuluko 6. eta 8. arauen babesean ematen dira, zeinek Estatuari eskumen eskusiboa ematen baitiote merkataritzako legeriaren eta legeria zibilaren arloetan.

Bigarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 14. arauak xedatzen duenaren babesean ematen da; arau horrek Estatuari eskumen eskusiboa ematen dio Ogasun Nagusiaren arloan.

Hirugarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 17. arauan jasotako gaikuntzaren babesean ematen da. Arau horrek Gizarte Segurantzaren oinarritzko legeriaren eta araubide ekonomikoaren alorreko eskumena esleitzen dio Estatuari, ezertan eragotzi gabe haren zerbitzuak autonomia-erkidegoek betearaztea.

Laugarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 7. arauan jasotako gaikuntzaren babesean ematen da. Arau horrek Estatuari eskumen eskusiboa esleitzen dio lan-legeriaren arloan, ezertan eragotzi gabe hura autonomia-erkidegoetako organoek betearaztea.

Bosgarren artikulua Espainiako Konstituzioaren 149.1 artikuluko 7. eta 17. arauen babesean ematen da; horien bitartez eskumen hauek esleitzen zaizkio Estatuari: lan-legeriaren alorreko eskumen eskusiboa, ezertan eragotzi gabe hura autonomia-erkidegoetako organoek betearaztea, eta Gizarte Segurantzaren oinarritzko legeriaren eta araubide ekonomikoaren alorreko eskumena, ezertan eragotzi gabe haren zerbitzuak autonomia-erkidegoek betearaztea.

Azken xedapenetako bigarrena. *Indarrean jartzea eta ondorioak.*

Lege hau *Estatuko Aldizkari Ofizialean* argitaratu eta hurrengo egunean jarriko da indarrean.

Bigarren artikulua 2020ko urtarrilaren 1etik aurrera izango ditu ondorioak.

Nekazaritza eta elikadura gaietan zenbait presako neurri hartzen dituen otsailaren 25eko 5/2020 Errege Lege Dekretua indarrean jartzen denetik aurrera eta 2020ko abenduaren 31ra arte –egun hori barnean dela– aurkeztutako eskabideei aplikatuko zaie hirugarren artikuluan xedatutakoa.

Beraz,

Lege hau bete eta betearaz dezatela agintzen diet espainiar guztiei, partikularrei zein agintariei.

Madriren, 2020ko abenduaren 16an.

FELIPE e.

Gobernuko presidentea,
PEDRO SÁNCHEZ PÉREZ-CASTEJÓN